

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za pol leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Prmorsko.

• V edinost je moč.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, smrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Vabilo na naročbo.

Kmalu mine tretje četrletje trinajstega tečaja „Edinosti“. Vsojamo se tedaj slavno p. n. občinstvo najljubneje vabiti na novo naročbo, ter prosimo o ob enem naše gg. naročnike, kojim sedaj naročnina zteče, da jo o pravem času ponové, kajti brez točne podpore nam je nemogoče svojo težko nalogo izpolnjevati.

„Edinost“ stane:

Za vse leto f. 6.—
Za pol leta „ 3.—
Za 1/4 „ 1.50

One gg. naročnike pa, kateri so nam še na dolgu, prosimo, naj svoj dolg poravnajo, ker se jim sicer list ustavi.

Upravnistvo „Edinosti“.

Narodnost in vera.

(Dalje.)

Pogoj obstoja vere kacega naroda je, ako denašnje razmere proučujemo, uprav narodnostna ideja in, ako v vseh narodih ne moremo to idejo staviti kot podlago in pomoček verske, storimo to lahko mej Slovani, ki smo razdeljeni v več sorodnih narodov, deloma po drugačnem naređju, deloma pa po veri. Ako hočemo zadobiti skupnost toliko v jeziku in slovtvu, kolikor v veri, moramo pred vsem računati na narodnostno idejo, ki je v zadnjih časih mej Slovani posebno oživela ter se dan na dan na posebne načine pojavlja.

Ne bodemo v tem spisu visoko letali, v kroge, ki so nedosežni našej učenosti, temveč hočemo le priprostim čitateljem na kratko razkriti svoje misli o narodu in o veri, kakor tudi o krivih nazorih, ki se še sedaj nahajajo gledé obeh mej našim narodom, in deloma celo mej našim razumnistvom.

Glavni vodilni smoter pri temu majhnemu spisu nam je bil, odpraviti ono krivo mnenje, ki se čestokrat nahaja, kakor smo omenili, celo pri naših razumnikih, da narodnost pri nas Slovanih ne more biti niti podlaga niti pomoček veri, temveč — sodijo celo, da prevelika vnetost za narodnost spodkopuje vero v narodu ter ga tira k odpadu od katoliške cerkve,

zaradi česar osobito naši klerikalni časniki in spisi sploh poudarjajo pred vsem rimstvo katoliške cerkve napram pravoslavne cerkvi.

Uprav napačna misel, da Slovanofilii razširjajo mej slovanskimi katoliškimi narodi razkolne ali pravoslavne ideje ter nagovarjajo lastne sobrate, da prestopijo k grško-ruskej cerkvi — uprav ta kriva misel je zamorila v marsikaterem sreću katoliškega duhovna blago čut domoljubja in rodoljubja ter ga storila strpnega in pasivnega, da, rekli bi skoraj: odpadnika narodne ideje. Ni se nam po tem takem čuditi, ako nahajamo tudi po slovenskih pokrajinah sem ter tja starega duhovnika, ki ni v teh krivih mislih hotel napredovati z drugimi ter so mu še vedno zoprni narodni boji in narodno delovanje sploh.

Mi nočemo na tem mestu nikogar sumničiti, niti črniti, a dokaz povedanemu so pač nekoji cerkveni listi, kateri, čeprav naravnost ne pobijajo narodnih pojavov in teženj, vendar so jim v marsičem nasprotni; ostanejo proti njim pasivni ali celo ljudstvo odvrčajo od njih z enim ali drugim razlogom.

Posameznosti tu nočemo navajati, kajti dovedle bi nas morebiti v kako sitno in nepričakovano nasprotje; vendar pa smelo trdimo, da so vsi naši dosednji pojavi na narodnem polju še nekako primitivni in nedolžni, vsled česar ne zaslužujejo one tolikokrat tako pretirane graje, kakoršna se jim čestokrat podaja od krogov, o kojih bi se bilo nadejati pohvale in priporočanja.

Glejmo n. pr. našega pesnika-prvaka Gregorčiča in njegovega hudega kritika dr. Mahničca; mej njima vidimo ob enem razliko med duhovnikom ostarelih narodnostnih idej in domoljubnim, svoj narod srčno ljubečim mlado-duhovnikom.

Ni bil naš namen modrovati o posameznih slučajih, nego hoteli smo našim čitateljem samo predočiti, kako pogubljiva, škodonsna in kriva je pač čestokrat preostara pedantnost. In uprav na tej duševni bolezni — sit venia verbo — bolehamo pri nas nekoji kraji, ustvarjajoč s tem narodu veliko brezpotrebne duševne škode.

Res je pač: dandanašnji svet je preveč materialističen in brezversk. Ni mu več mari za vero, ampak očitno podaja daritve zlatemu teletu.

V tej suhej puščavi živi sem ter tja zeleno drevesce, ki je je skoraj sram kazati se svetu. Enako živi mej tem novo-

dobnim grudomolstvom še mnogo krščanskih duš in mnogo krščanskih narodov, kojih srca se povzdiguje v vsevišjemu, koji spoznavajo realnost vere in njenih naukov, jih spoštujejo in se po njih ravnaajo.

Eden teh narodov je tudi naš slovenski, ki v svojejej osamelosti in bridkosti vzdihuje k Bogu in Njega moli in prosi za boljšo prihodnost.

Od prastarih časov sem, bil je slovenski narod otroško udan rimsko katoliški cerkvi; vero zatoraj v narodu moramo pred vsem spoštovati.

Ali za vero pride narodnost, to je, — oni čut, ki je za prvim v človeku najbližji in nejplemenitejši. Ako je torej vreden smrti človek, ki bližnjega izneveri, hude kazni je tudi vreden oni, ki psuje narodnost in dela sploh v to, da ljudstvo raznaroduje.

Tudi mi bi dosledno lahko prišli v pričujočem članku do čudne logične posledice, koju z drugimi besedami lahko izrazimo: — kdor je proti narodnem delovanju in težnjam otrpnel, ali kdor deluje proti svojemu narodnemu prepričanju, kdor narodnosti pot in njegove pojave zatira in ljudstvu brani, da se jih vdeležuje, oni je protiven temu ljudstvu ter v nekem smislu tira vernike od prave cerkve.

Domoljubje in rodoljubje je čut, ki se strinja z katoliškimi verskimi načeli in plemeniti ter povzdiguje onega, koji ja goji. Sovražstvo, nasprotstvo temu čutu ali apatnost, brezkrbnost in nedelalnost so narodni grehi.

(Dalje prih.)

Odbornikom in odbornicam delal. podpor. društva.

(Konec.)

Od začetka je malo laškega, ali potem vedno bolj in bolj in nazadnje učitelj pripelje otroka z slovenskim jezikom tako daleč v laškem, da se lahko boljše laško nauči tisti, ki je obiskaval slovensko šolo, kjer se je pa laško učilo, kakor pa tisti, ki so ga starši vrgli precej v laško šolo — ker tukaj od začetka ni nič vedel; slišal je pač učitelja ali učiteljico, ali ni vedel kaj hoče, poslušal je, pa ni razumel — kakor človek, ki je gluhi, vidi človeka govoriti, pa ga ne sliši.

Tako se učijo otroci v slovenskih šolah okolice laški — najprej po malem v

drugem razredu, potem več v tretjem in četrtem. — Tako je pri sv. Ivanu. — V Skednji je pa uže drugače — tam sta po dva prva razreda, po dva druga in tako naprej. — Eden je slovenski eden laški, v drugem ravno tako in v tretjem in četrtem tudi. — V slovenskih je, kakor omenjeno, v laških pa je vse drugače — tukaj se ne učijo nič slovenskega, vse je le laško; otrok od učitelja ali učiteljice ne sliši nobene slovenske besede; kako tudi, ker je učitelj ali učiteljica trd Lah ali Lahinja, ki ne zna nobene besedice slovenski. Tedaj je otrok popolnoma zgubljen, ako pride v tako šolo. — In tako je tudi v vseh mestnih šolah.

V Rojanu pa je še drugače — tam sta prva dva razreda slovenska, ločena za fante in deklice — ali tretja sta tudi dva, pa v vsakem fantiči in deklicke skupaj — ločeni pa so tako, da je en razred slovenski, eden pa italijanski. — Včasih smo se v trirazredni šoli precej naučili, kako pa je sedaj, ne vemo — Čudno pa je to, da je v Rojanu v tretjem laškem razredu skoraj še enkrat toliko učencev in učenk, kakor pa v slovenskem. — Jako je pa zlo, ker se starši dajo premotiti od takih, ki so strašno goreči za laške šole, ki so bili nekdanj sami Slovenci, potem pa so nas zapustili in sedaj so naši največji nasprotniki.

Otroci, ki pridejo v tretji laški razred, ne morejo se dobro učiti, ne dobro napredovati, ker jim manjka podlage. — Prej v prvem in drugem razredu je bilo vse slovensko, sedaj pa pridejo precej v laški razred, kjer je naenkrat vse laško, a otroci znajo samo nekaj besedi govoriti. — Sedaj pride učiteljica, trda Italijanka, ki ne zna besedice slovenske, in naj učí otroke, ki znajo samo nekoliko laških besed. — Kar jim ona tudi pove, ne morejo je razumeti; kar jim zapiše, vidijo pač, pa ne vedo, kaj učiteljica hoče. — In na konci leta — kako je? — Vse dobro, vse prav dobro, ker učiteljici gre za čast; kaj bi bilo, če bi njeni učenci in učenke bili slabi. — Dobre rede ali „klase“ jim da; kaj to nji mari, če so jih zaslužili, če so se res kaj naučili. — Velikokrat pozabijo še tisto, kar so se v drugem razredu naučili. — Ko bi bili ostali v slovenskem oddelku, bi bili pridobili še kaj novega k staremu.

V Rojanu je potem pa še četrty razred — pa samo laški; — slovenskega ni. —

PODLISTEK.

Jastreb contra Grlica.

Češki spisal Svatopluk Čech; prevel M. Vrnilež. (Dalje.)

Čez noč ohladil se je znatno ogenj gospej Grlički in koji pojutrišnjem odvela se je uže Julija skozi mestna vrata v kočiji gospoda Jastreba.

Ta kočija imela je, kakor skoro vse, kar je z gospodom Jastrebom bilo v zvezi, dokaj zanimljivo historijo.

Bil jo je plemeniti naš prijatelj kupil na javni dražbi nekega lahkomisljenega mladeniča, ki je vložil za časa laskave pomoči gospoda Jastreba dedščino svojo v demante, razsvetljujoča noč neklih lasij in zapeljivo je z leskom krasnega, plamnega očesa. Ko se je ta mladenič konečno brez miljenke in s prazno mošnjo vrnil iz toplje, končal je v poslednji stanici, v ti kočiji, z nekoliko svinčcem romantično življenje svoje.

Ali sedaj tvorila so ta kola okvir vesele slike. Sedel je v njih gospod Jastreb, držeč na kolenih svojo vitko plavolaso hčerko, a poleg njega čuvala je gospodična Grlica drugega Jastrebčca, ki se ji je bil pri prvem pogledu s toplo naklonenostjo privadil. Oči te lepe skupine

uprte so bile na širono krajino, razprostirajoče se krog njih v blišču letnega solnca, ki je na nji igral, kakor lesk zadovoljnosti na obrazu dorastle krasne ženske. Ta posmeh budi jedino čisto, nemešano veselost v naši duši. Pri posmehu deklčinem in pomladnih cvetev prevzemajo nam srce nemirna hrepenenja, posmeh starajoče se ženske in jesenske krajine zakrit je z melanholijo, z spominom prošle krasote.

Zlato morje klasov se je valovilo okrog in tu pa tam vzdigale so se nad valove inobojne plavice in divji mak, ti značni letni cvetovi, zazirajoči roso in senco, zročii v svet s plamnim, radostnim očesom.

Celo Rozina, sedeča na kozlu poleg kočijaža, obračala je z zanimanjem obličje na desno in na levo in solnčni svit dajal je živější in radostnejši izraz belemu njenemu obrazu in mrtvemu očesu.

Dolina, v kojoj je gledalo hvaljeno švicarsko poslopje Jastrebovo skozi gosto sadno drevje, v sosedstvu starosvetskega mlina in tolpe vaških stanovališč, bila je res krasna. Dno je bilo napolneno z gostimi nasadi, in po straneh temnelo se je jelovje in belile se breze in čez prodor, skozi kojega si je delala od tod pomladna rečica pot v širni božji svet, odpiral se je razgled na mnogoobetani odlomek nekakovega bližnjega pogorja. — — —

Živenje naše družbe v tišem zelenem podolju bilo je dovršena idila. Gospod Jastreb vzel je popolnem na se tip Gesnerjevih junakov. Sedeval je na bregu rečice ter pogledaval v nebeškem miru na trnek z vádo, plavajoč pod gladkim, podvzvetno vzdignjenim protom po bistri vodi. Ko se je vračal z drobnim, srebroleskim plenom, ukusno na udici nabranim, imel bi ga bil vsakdo za nedolžnega profesorja.

Nekoliko dni omejeval se je na ta sport, pak si je drugačnih zabav našel. Dal je nekake kole zabiti v potok, ki se je vil okolu njegovega imanja k sosednemu mlinu in postavil nekakov zid z strani k dvorcu drugega sosedu; nasledek je bil boljši, nego je bilo pričakovati; po burnem nastopu z gospodom Jastrebom populil je mlinar z svojimi hlapi kole iz vode, a drugi sosed prisilil je zidarja z nevarnimi grožnjami na beg. V okrajnem mestu vložile so se na to tožbe radi motenja v posesti, in brzo dostavile so se na mesto komisije, pri kojih je poslušal gospod Jastreb z netajenim razkošjem globne izbuhe obeh sosedov in prodke, celo v osebnosti segajoče spopadke advokatov, ki so si v skupnem vozu z spomini iz dijaških let kratili pot proti domu.

Takove so bile zabave gospoda Jastreba izven doma. V domačnosti javil se je še ljubeznivejši. Sledil je z živim za-

nimanjem napredke, ki sta je delala otroka pod vodstvom mladostne odgojiteljice in zvečer se je le stezka poslavljaj od svojih angeljčkov, ki sta mu prečesto v naročji zaspala. Julija, koje dolžnost je bila, da pelje otroka v spalnico, morala je še lep čas samotna posedati z nežnim očetom. Rozina ni nikoli z obiteljjo jedla; bila je u kuhinjo odsojena, kjer je sedela zdrizajoča se hlada, shuljena pozno v noč pri zamreženem oknu ter je z nepremičnim očesom zrla v srebrni krog, ki je razlival bleđi, melanholični svoj žar po lesnateh straneh podoljevih.

Gospodična odgojiteljica žalibog ni imela mnogo smisla za lagodno povabnost poznih teh večerov, ko je počenjal gospod Jastreb, poigravaje si s kodri sinčka, dremajočega mu v naročju, postajati vesele volje in to tem bolj, čim bolj je padala rdeča tekočina v vitki visoki steklenici sredi mize.

Zaman je gospod Jastreb deklici prigovarjal, naj premaga svoj stud do vina, zaman se je brigal pričarati posmeh resnične veselosti na njeni ustni: ostajala je hladna, zdržljiva ter je rada vsako najboljšo priložnost porabljala, da mu je mogla reči lahko noč in se z otrokoma iz obednice vzdaliti.

(Dalje prih.)

V ta razred dere sedaj vse iz tretjega laškega in tretjega slovenskega, akoravno ti, ki so prišli iz slovenskega ne znajo in ne zastopijo toliko laški, da bi mogli dobro napredovati in dobro se učiti. — Tukaj je zopet učitelj, ki ne zna nič slovenskega jezika in je vrh tega še velik nasprotnik Slovencev, kar naznanja uže to, da je spisal neke bukve, katerih čisti dobiček je določil za italijansko društvo „pro Patria“. Tukaj zopet vsi dobro in prav dobro končajo — če zaslužijo ali ne, če se kaj naučijo ali ne, komu to mari. — In potiskajo jih zopet naprej in svetujejo jim, naj gredo v peti razred k Prajnu.

Ko bi bili slovenski stariši pametni, to bi svojim otrokom želeli prave omike, pošiljali bi jih v slovenske šole v okolici; tukaj bi se naučili slovenski materni jezik, tukaj bi se naučili tudi toliko laški, kolikor bi pozneje potrebovali za delo ali za življenje. —

Ako slov. stariši ne bi pošiljali svojih otrok v laške razrede v Rojan ali v mesto v laške šole, kmalu bi magistrat bil prisiljen pripraviti četrty slovenski razred in tudi peti, ako bi bilo dosti šolarjev — če bi jih bilo v enem razredu več kakor 60 ali 70, moral bi napraviti dva razreda in otroke razdeliti, in gotovo bi jih moral tudi razdeliti tako, da bi bili starejši v visem razredu, mlajši ali manj časa hodeči v šolo pa v nižjem — in tako bi se več naučili — jedni kakor drugi. — In tako bi šlo tudi naprej. — Sedaj je pa žalibog slabo in kakor kaže, bode v tej zadevi še vedno slabše.

Zatoraj Vas opominjamo, odbornice in odborniki, ter pozivamo še enkrat, storite kot udje slovenskega podporne delalskega društva, kot Slovenci svojo dolžnost; podučujte, svarite, kjer in kakor morete, kar bode na čast Vam in boljši blagor narodu.

Z združenimi močmi bodemo močni! Bog in Slovenci!

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor isterski.

(III. seja 13. septembra 1888.)

(Dalje.)

Prosita na to za besedo poslanca Spinčić in Campitelli. Predsednik jo podeli prvemu, kateri na to razdraženo protestira proti ponašanju dr. Volarića, posebno glede toli zaslužnega predsednika. (Dr. Volarić: Revulucijonarca izza leta 1848!) Spomina, da je dr. Volarić omenil tudi njegovo ime, ali da ne ve o čemu. To je neotesano. (!) Napada dalje zastopnika dra. Volarića, ker se neče služiti italijanskim jezikom in — večina je jako živo odobraval Campitellijev govor.

Na to spregovori hrvaško poslanec Spinčić: Svoje mnenje o tej stvari hočem izraziti v italijanskem jeziku. (Komaj zasliši večina hrvaški govor, začne z nova rogoviliti; predsednik izjavi, da se more služiti govornik tudi hrvaščine, na kar mu odvrne posl. Spinčić, da bode govoril hrvaški in italijanski po svoji volji.) Čita § 20. pravilnika, dostavljajoč vsakemu stavku svoje opazke.

Konečno obrne se v hrvaškem govoru na vladnega zastopnika v vprašanjem, da-li izvoli izjaviti mnenje vlade v tej zadevi; ako neče odgovoriti, obrnejo se poslanci manjšine na ministra predsednika na Dunaju (Dr. Volarić: brzojavno! Vladin zastopnik molči; predsednik pa opazuje, da se preide na dnevni red.)

1. točka: „Odobrenje odloke dež. zbora glede ustanove za uboge mornarje v spomin 40letnega vladanja Nj. Veličanstva presv. cesarja“ (10.000 gl.) sprejme se po predlogu dež. odbora brez razprave enoglasno.

2. točka; Zakon, s katerim se ustanovlja splošna mirovinska zaklada za učitelje ljudskih šol v Istri ter stavlja jo iz veljavnosti ustanove pod e, d, in f § 20. dež. zak. 3. novembra 1874, št. 29 in § 7. zak. 21. februarja 1873.

Zakon se sprejme z neznatnimi spremembami tudi v tretjem čitanju.

3. točka: O završenem računu pokrajinske šolske zaklade za leto 1887. Poročevalec dr. Scampicchio predlaga, da se odobri s prebitkom 11.800 gl.

Zast. Spinčić zahteva, da se ima vporabiti prebitke za učitelje posebno zaradi tega, ker se je lani stavila v proračun lepa svota v svrhu poboljšanja stanja učiteljev, katera pa se ni vporabila, ker ni bil potrjen dotični zak. predlog ter si pridržuje staviti svoj predlog, ko se bode razpravljaval navedeni zakon.

4. točka: „Predlog ces. kr. namestništva za podporo babic, katere bi obiskovale dvakrat na leto ponavljalni tečaj v Trstu“. Poroča zast. dr. Fragiaco. Predlog se sprejme.

Zastopnik dr. Campitelli poroča o završenem računu zaklade bratovščin za leto 1887.

Dobi besedo poslanec dr. Volarić, ter žigosa v obširnem govoru postopanje lošinskega glavarstva, strankarstvo sodnika Wurmbanda in deželnega odbora bistveno, iztikajoč posebno, da vse podobčine in dušobrižniki imajo edino počto v Osoru. Preide zatem na upravo v Cresu ter vpraša deželni odbor, da-li odločuje vsako leto na podlagi § 11. in posebno, kako je odločil v tem letu o nagradi obč. tajnika in blagajnika, katera vvršita dotična opravila ter opazuje, da vplačivajo cerkve uže več let v ime uprave jako nejednako za svojo tretjino. Nekatere cerkve plačujejo n. pr. za letno tretjino 3, druge 4, 5, 6 in tudi 7%. — Nadalje spomina utok podobčine štivanske na dež. odbor, dokazuječ natanjko, koliko bi moralo biti denarja v čreske občini od l. 1869., ko se je oddala uprava občini v ime šolske tretjine. Navaja, kako je občina sprejela po računu 30. junija 1887. prihod podobčine in kako je padel iznos glavnice za 300 gl., akoprav so bili stroški majhni, kajti izplačati se je imelo le neznatne nagrade nekemu duhovniku. Odsoja postopanje dež. odbora, kateri ne pazi na odgovornost, ki spada na njega po § 13. pravilnika, ter razsvetljuje razne nedostatke v porabi bratovščinskega denarja. — Dobro utemeljen svoj govor konča s predlogom: Vis. dež. zbor naj odloči: Poziva se dež. odbor, da pošlje na lice mesta v Cres posebno poverjenstvo, obstoječe iz enega zastopnika dež. odbora računarskega odseka, iz glavarja občine čreske, dveh zastopnikov, izvoljenih po teh podobčinah in enega zastopnika c. kr. okr. šolskega sveta, da likvidirajo račune posestev bivših bratovščin, počenši od 1869. leta ter točno izračunajo, koliko pripada na vsako občino posebe od tretjine siromakov in šol.

Svoj hrvaški pisani predlog izroči predsedniku. (Konec prih.)

Deželni zbor goriški.

(III. seja dne 17. septembra 1888.)

Poleg deželnega glavarja Franca grofa Coronina in vladnega zastopnika Franca barona Rechbacha bili so navzoči vsi poslanci razen Bonardellija, Dotorija, Jonka in Kovačiča. Namestovalec deželnega tajnika prebere zapisnik prejšnje seje v slov. in italijanskem jeziku, ki se potrdi brez vsaktere opombe. Deželni glavar naznani, da je Nj. Vel. blagovolilo potrditi načrt postave, s katero se uvršča med skladovne ceste oni kos, ki vede izpred palače grofov v Belvederu do morskega pristanišča ob lagunah. Na to prebere dolgo vrsto došlih peticij, ki se izročijo nekaj legalnemu in nekaj peticijskemu odseku. Večinom so to prošnje okrajnih cestnih odborov in dijakov raznih šol za podporo; le prošnje učiteljskih družtev za tolminski, goriški in sežanski okraj ter prošnji „Slov. jez.“ in občine Ajdovske zadevajo premembo obstoječih deželnih postav, in sicer prve v tem smislu, da bi se gmotno stanje ljudskih učiteljev vsaj nekoliko zboljšalo, druge pa, da bi se volilna postava za deželni zbor tako predrugačila, da bi imel pravico voliti v deželni zbor vsakdo, ki plačuje vsaj pet goldinarjev izravnega davka, ter da bi v skupini mest in trgov bilo toliko volišč za deželni zbor, kakor je mest in trgov, ki imajo pravico voliti v tej skupini.

Dr. vit. Tonkli poroča na to v imenu deželnega odbora o nekaterih presežkih v gospodarstvu: 1. strošek 100 gl., ki se je isplačal oskrbnistvu deželnega muzeja vrhu uže prej dovoljenih 200 gl. vslad pomnoženih stroškov; 2. strošek 300 gl., ki se je isplačal zemljemercu Brigida; 3. strošek po 50 gl. na leto za tri leta, ki se je dovolil udovi po ranjkem učitelji Mazeku kot odgojnina za njeno deco; 4. strošek, ki nastane iz tega, da so se učitelju Hobanu ušela za pokojnino tudi ona leta, ko je služboval kot učitelj na deželni gluho-nemnici v Gorici; 5. podporo 30 gl. podkovskemu učencu Karlu Mavriju v Ljubljani in 25 gl. Dezideriju Barbieriju, učencu obrtne šole v Marijanu. Zbor pritrđi vsem tem nasvetom brez ugovora.

Dr. Anton Gregorič poroča potem v imenu finančnega odseka o računih za l. 1889 šolskega, stipendijskega in deželno-občinskega zaloga. Šolski zalog imel je l. 1887 dohodkov na ime začetnih zastankov 323 gl. 11½ kr. in na ime tekoče pristojbine 6549 gl., skupaj 6872 gl. 11½ kr.; stroškov pa gl. 5720/45. Po konečnem pasivnem zastanku 325 gl. 50 kr.,

pokaže se čisti aktivum 828 gl. 26½ kr. Premeženje tega zaloga pomnožilo se je v rečenem letu po nakupu obligacij za 2000 gl. imenske vrednosti ter je znašalo konec leta 80.000 gl. v državnih obveznicah, ki dajejo na leto čistega dohodka 3360 gl. — Stipendijski zalog je imel v letu, za katero se poklada račun, skupnih dohodkov 5072 gl. 72½ kr., a stroškov 4482 gl. 64 kr., s konečnim preostankom v denarnici 590 gl. 08½ kr. Zakladno premoženje pomnožilo se je za 3300 gl. in je znašalo konec leta 1887. skupaj gl. 60.150 v državnih obligacijah, ki dajejo na leto čistega dohodka gl. 2526/30.

Proračun tega zakona za leto 1889 kaže, da do konec avgusta istega leta bo znašala glavnica Coroninoviš stipendijev 16.600 gl. v obligacijah, ki bodo dajale toliko obresti, da od šolskega l. 1888/89 naprej bodeta dobivala dva dijaka visokih šol stipendije po 300 gl. na leto za vsa časa svojih študij. Vitez Pajer omeni, da stipendije, o katerih govori poročilo finančnega odseka, so sad plemenitega srca sedanjega deželnega glavarja, ki je svojo plačo obrnil v ta namen, ter povabi poslance, naj izrazijo grofu Coroninu svojo zahvalo v imenu dežele s tem, da ustanejo še sedežev. Med tem časom je bil grof Coronini odstopil predsedništvo svojemu namestniku vitez Tonkliju, ki je izrekel, naj se zabeleži v zapisnik soglasna zahvala izrečena deželnemu glavarju. Vzvišeni gospod grof prevzame zopet predsedništvo ter pravi, da si je štel le v dolžnost izvršiti popolnoma to, kar je bil obečal uže leta 1888.

Račun deželno-občinskega zaloga za leto 1887 se potrđi z skupnimi dohodki 2092 gl. 80½ kr., z skupnimi stroški 1975 gl. 67 kr., z denarničnim preostankom konec leta 117 gl. 13½ kr. in s premoženjem 48.450 gl. v državnih obligacijah, ki dajejo čistih obrestij na leto 2034 gl. 90 kr.

Ob 6. uri deželni glavar sklene sejo.

(IV. seja dne 19. septembra 1888.)

Odsotni so E. baron Ritter, Matija Jonko in dr. vitez Tonkli. Deželni glavar naznani nove peticije, ki so došle deželnemu zboru. Potem preide zbor na dnevni red. Dr. Verzegnassi poroča v imenu deželnega odbora o prošnji treh dijakov obrtniške šole v Marijanu, katerim se dovoli podpora po 30 gl. Namesto odsotnega vit. Tonklija poroča dr. Abram v imenu dež. odbora o zajmu 42.640 gl., kateri je dež. odbor vzel letos na posodo pri „Kreditnem zavodu“ v Trstu radi težav, ki so bile nastale vsled lanske slabe letine in od nje odvisnega počasnega vplačevanja cesarskih davkov in deželnih naklad, ter prosi, naj bi zbor to posojilo potrdil, kar zbor tudi stori.

V imenu finančnega odseka poroča A. Nigris o računu za leto 1887 in o proračunu za leto 1887 deželne gluho-nemnice. Poročevalec omenja zapuščino ranjkega And. Pavletiča, ravnatelja, ki utegne donesti zavodu nad 3000, blizu 4000 gold. Proračun za l. 1889 kaže primanjkljaja samo 4.815 gl., ki se pokrije iz deželnega zaloga za gozdorejo. Leta 1887 imel je dohodkov 1460 gl. 31 in pol kr., stroškov 1301 gl. 49 kr., v blagajnici konec leta 158 gl. 82 in pol kr. in premoženja gold. 15.100 v obligacijah. Ta zalog daje za pogozdovanje Krasa 1000 gl. na leto.

Za peticijski odsek poroča Del Torre in dovoli se c. kr. kmetijski družbi podporo 200 gl. za sadno razstavo na Dunaji, odboru za kopeli na Gradeži odloči se podpora 400 gl. za prihodnje leto ter se sklene znesek 200 gl. kot stalni donesek tem kopelim, ki se bode plačeval vsako leto posebe.

Dalje poroča vitez Dottori v imenu istega peticijskega odseka in na njegov predlog odbije se prošnja podkovskega učenca Štefana Vodopiveca za podporo; bivšemu ravnatelju obrtniške šole v Gorici V. Schiffo dovoli se podpora enkrat za zmiraž 100 gl.; Jožefu Trampušu se dovoli podpora 60 gl. za njegovega sina Franca, učenca na sadjarski šoli v Marijanu; štirim obrtniškim učencem v Marijanu, podeli se podpora po 30 gl. Prošnje „Asylvereina“ na Dunaji, Jožefa Brandolina v Marijanu, Julija Grattona in Franca Zakrajška v Kopru se zavrnejo, zadnjim dvema z razlogom, da pridnim učiteljskim kandidatom podeljuje država stipendije.

Ob 6. uri sklene glavar sejo.

Deželni zbor kranjski.

III. seja dne 13. septembra 1888.

(Dalje.)

Stališče naše je povsem jasno. Mi se držimo načela, katero je tovariš moj uže

prav dobro formuliral: Pri potrošinskih objektih, po katerih segata država in dežela, in katere država primerno obdači z državnim davkom, dežela ne sme biti bolj fiskalična nego sam fiskus. Onih objektov, zatorej, o katerih država sodi, da jim gre davčna oprostitve, onih davčnih objektov naj se tudi dežela ne loti z svojimi nakladami. To načelo nas je vodilo, gospoda moja, oživotvorilo se je v prvem in v drugem odstavku onega paragrafa, kojega Vam danes nasvetujeva v bistveno spremenjeni obliki. —

Glede špirta porabljenega za obrtne namene bila je država do najnovejšega časa izredno skopa. Je sicer dovolila, da se nekaterim obrtnijam povrne špirtni davek, obražtan in uplačan za to pomnožno tvarino (Hifsstoff), toda te izjemne koncesije bile so kar smešno pritlikave. Davek se je vračal le od onega špirta, kateri se je porabljal pri izdelovanju svinčenega sladorja, pri žveplenem etru, kloroforu in takozvanem „pokalnem srebru“ (Knallquecksilber). Olajšave zatorej, ki so naravnost minimalne. Izmed obrtnij, zastopanih na Kranjskem, nobena ni imela najmanjšega dobička od teh olajšav. Trebalo je državni davek plačati od vsega špirta, kar ga je porabljal izdelovalec jesiha, mizar in klobučar, mazač in izdelovalec firneža, in nešteti drugi obrtniki — in to jej je naravno podražilo produkcijo ter zaviralo razvoj dotičnih obrtnih strok. Velik napredek bi bil zatorej, da bi nov državni zakon o davku na žganje uvedel prostost davka za one količine alkohola, katere služijo obrtnim namenom, dalje katere se uporabljajo za kuho, snaiitev, kurjavo, razsvetljava in znanstvene in zdravstvene namene. V tem oziru je na našega zakonodavca uplival vzgled sosedne nemške države, in če primerjam dotične določbe, moram celo priznavati, da smo v tem oziru prekosili nemški uzorec.

Tako tedaj postopa država, — kako bode dežela ravnala s špiritom, kojega obrtnik potrebuje za svojo obrtnijo, ali kateri se doma rabi in v muzeji ali v lekarni? Nikoli nesmo imeli namena z deželno naklado zadevati take porabe alkohola, hoteli smo prijeti le tisto žganje, katero se v istini uživa kot pijača. Toda letos se je udomačila neka praksa, katera se nikakor ne strinja z našimi nazori in nameni. Deželni zakon z dne 25. avgusta 1887 (št. 24.) tolmačil se je po zaupnikih dež. naklade tako, da so začeli pobirati nakiado tudi tam, kjer se špirit ni porabljal za pijačo, temveč zgolj za obrtne namene. Ta interpretacija je skoz in skoz neprimerna, vender bili so zavrženi vsi prizivi in vse pritožbe prizadetih strank. Naglašam, sedanje tolmačenje dež. zakona je po mojem najboljšem prepričanju popolnem napačno, toda če ne odstranimo te zlorabe, če zakonu ne damo tako precizne oblike, da bode absolutno nemogoče, kaj družega izvajati iz njega, nego kar smo bili nameravali z njim, bomo neizmerno škodovali marsikateri obrtni stroki, katera se špirta poslužuje kot pomožne tvarine. Kako će na pr. izdelovalec jesiha konkurirati s tujimi producenti, če se mu vsak hektoliter čistega alkohola obdači z dež. naklado 18 gl., dočim konkurenti njegovi izven Kranjskega takega bremena ne poznajo! To bi naravnost neka denarna globa bila za tiste obrtnike, kateri so neprevidni dovolj, na Kranjskem baviti se s takimi obrtnimi strokami!

Pa še iz drugih razlogov razvideti je neizogibna potreba, da se § 2. zakona z dne 25. avgusta 1887 primerno predrugači. Po svoji dosedanji tekstaciji naslanja se ta paragraf na stari državni zakon iz l. 1878, oziroma na § 4. tega zakona. Ali ta zakon, ki je podstava našemu določilu, je odpravljen, na njegovo mesto stopila je nova postava; iz tega sledi, da se moramo akomodirati novemu državnemu zakonu. Sicer § 2. nema nobenega smisla. Na pr. tu se še govori o „Steuerrückvergütung“, o povračilu deželne naklade, katera naj ustopi s istimi uveti, s kojimi jo država dovoljuje pri svojem davku. Ali država za špirit, porabljen na lastnem ozemlju, ne vrača več davka, temveč ona ga v vseh slučajih, navedenih v dotičnem § 6. sploh ne pobira več, ona načeloma izreka za tako porabo v obrtne in slične namene prostost davka, „die Abgabenfreiheit“. Naš paragraf v svoji dosedanji obliki visi tedaj v zraku, nemogoč je postal, izvršiti se ne da! To vse je tako jasno, da se niti ugovarjati ne da očitni potrebi, v neko soglasje spraviti § 2. našega dež. zakona z dotičnim določili državne postave. Kdor se pa postavi na to stališče, pritrđiti mora drugemu odstavku onega nasveta, kojega sva stavila jaz in moj tovariš gospod Pfeifer. (Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nemški „liberalni“ listi, a njim na čelu „Neue freie Presse“ jočejo se, da je isterski deželni glavar g. Vidulich bil nekako prisiljen odstopiti od svojega mesta, ker ta mož ni hotel nikakor priznati našim poslancem prava, da govore slovenski ali hrvaški v deželnem zboru. Ker je bil pa vladni zastopnik to pot družega mnenja, nego deželni glavar Vidulich, ker je hočeš nočeš, moral pripoznati našim poslancem ustavno zajamčeno jim pravo, napada ga omenjeni list, da se vpleta v stvari, o katerih ima odločevati zbornica sama, nikakor pa vlada in nje organi. Taki so ti gospodje Nemci in njih židovski časnikarji, kadar govore o nas Slovanih. Zanimljivo je pa, kako si baš tisti list prizadeva zamazati in zaglodati škandalozni in zelo neprijetni predlog, ki je bil stavljen v deželnem zboru s p o d n j e - a v s t r i j s k e m , tika-joč se sprejema nemškega cesarja Viljema II. Ta predlog stavi nemški avstrijski „patriotizem“ v vrlo slabo luč; Bog varuj, da bi bil Slovan kaj sličenega zakrivil; nakopal bi bil sebi in svojemu rodu večno prokletstvo vseh odločujočih židovskih in nežidovskih krogov na glavo. Ako Nemeč kaj takega stori — no to je vse druga stvar. Poslanec Vergani, verni sodrug Schönererjev, stavlja je v spodnje-avstrijskem deželnem zboru predlog, naj se celi zbor in corpore udeleži sprejema nemškega cesarja, deželnemu odboru naj se pa naloži, da pozove starešinstva vseh spodnje avstrijskih občin, da se teh slavnosti v kolikor mogoče mnogobrojnim številu udeležijo. Predlog utemeljuje razlog, da neobičajno važnost vznesenega tega pohoda za državo in za Spodnje Avstrijsko iz političnih in narodnogospodarskih ozir-rov, kakor tudi glede na to, da vsa srca iz Spodnje Avstrije in cele države vidijo prijateljstvo, izkazane v tem več nego etiketnem pohodu, s p o s e b n o r a d o s t j o , kajti v teh dneh podasta si za vedno roke dva sosedna naroda, spojena s tisočletnimi stiki in utelešena po svojih vzvišenih vladarjih, katera si obljubi ohrano in obrano proti vsakemu vnanjemu navalu in slučajno tudi proti notranjim neprijateljem. Deželni predsednik grof Kinsky je koj sprevidel, kako netakten je predlog, a ker se je bal zamere in opozicije, odstopil ga je vstavi komisiji. Taki so toraj ti domoljubni Nemci. Nemškega cesarja Viljema II. bi radi sprejeli s tako slavo, s kakršno bi morda niti svojega vladarja ne bi počastili in vendar si g. Vergani usoja govoriti še o „notranjih neprijateljih“. Kdo ve, koga je mislil v prvi vrsti, Nemece, ali pa zavezne jim Italijane?

Madjarski ministri ministri Tisza je našel pokojnemu naučnemu ministru Trefortu vrednega naslednika v osebi grofa Csáky-a. Grof Csáky je po soglasnem sodu madjarskih listov izreden človek, star plemenitaš, zelo naobražen, navdušen za znanost in umetnost, posebno pa za godbo, izvrsten govornik in nad vse navdušen Madjar, ki bo po Trefortu začeto pomadjarivanje drugih narodov nadaljeval z železno voljo in neisprosnostjo brezobzirnostjo. —

Madjarski šovinizem je posadil te dni že drugemu Rumuncu trnjevo krono na glavo. Madjarski evangelski dekanat je enoglasno obsodil duhovnika Karla Mihajlija ter mu vzela službo, češ, da je bil neposlušen madjarskemu višjemu cerkvenemu oblastvu. Mihajlija je obsodilo tudi okrajno sodišče zaradi rušenja novinarske tajnosti. Obsojenca so pa izvolili Rumuni profesorjem na gimnaziji v Schäßburgu. Iz Madjarskih novin posnemamo tudi, da so popotniki iz Rusije prisiljeni skazati se s potnimi listi. Vlada je baje hotela s tem zapreti pot panslavističnim agitatorjem, kateri so si zbrali slovanske dežele naše države za polje svoje delavnosti. (?) To je pa storila vlada na najnežnejši način, ne da bi škodovala trgovini, ter je zahtevala tako ispričanje samo od onih oseb, ki so kot agitatorji poznane. Iz tega je pač jasno, da je strah Madjarov pred panslavističnimi agitatorji že na vrhuncu ter postaja že smešen.

Vnanje dežele.

V Belemgradu praznovala se je te dni znamenita slavnost, stoletnica Vuk Stefanova-Karadžić-a. Ta mož si je stekel nevenljivih zaslug za preporod srbske književnosti. Dokler ni on nastopil, pisali so Srbi takozvan cerkveni jezik, mesto krasnega svojega narečja. Cerkevni jezik bil je neka mešanica staroslovenskega in ruskega-jezika, v katerem so pisane vse cer-

kvne knjige. V tem jeziku pisali so do Karadžića vsi srbski cerkveni in posvetni pisatelji. Posledica temu je bila, da se knjige niso tako razširile mej narodom, kakor bi bila potreba, ako se je hotelo narod omikati in naobraziti. Še le Karadžić je spoznal, da treba kreniti na drugo pot, da treba opustiti ljudstvu nerazumljiv cerkveni jezik ter pisati mu knjige v krasni njegovi živi govoric. Karadžić je potoval po vseh deželah, koder bivajo Srbi ter pridno nabiral narodne pesni. Nabral jih je na tisoče, katere je potem uredil in izdal. Ko so bile pesni obelodanjene, začudil se je ves svet nad njih lepoto. Začeli so je prelagati na vse evropske jezike in najslavnejša nemška jezikoslovca brata Grimm sta rekla, da se bode svet moral učiti srbski, da mu bode mogoče uživati neizmerno lepoto teh pesnij. S tem je Karadžić naenkrat proslavil svoj narod, ob enem je pa rešil vprašanje, v kakem jeziku naj se piše v bodoče. Spisal je tudi kratko slovnico srbskega jezika ter sestavil slovar. Vsi srbski pisatelji krenili so za Karadžićem in tudi hrvaški književnici, ki so si baš v ono dobo prizadevali zopet oživetiti hrvaško literaturo, spoznali so, da so Srbi in Hrvatje en narod, kateri mora imati tudi en sam književni jezik. Sprejeli so zatorej tudi oni krasno narečje, katero je Karadžić tako povzdignil, za svoj književni jezik in od one dobe so zedinjeni Hrvatje in Srbi, vsaj kolikor se tiče pismenega jezika. Razlika je mej njimi samo ta, da Srbi pišejo s Cirilico, Hrvatje pa kakor mi, z latinico. — H Karadžićevej slavnosti prišlo je tudi mnogo gostov iz tujine, največ pa iz Avstrije. Karadžićeve ostanke so prepeljali iz Dunaja v Beligrad. Ministerski predsednik Hristić je sam nadzoroval policijska oblastva, da se ni motil javni mir o teh slavnostih. — Kraj Milan je sedaj v Toblachu. Minister Mijatović je odpotoval k njemu, da se dogovori, kako bi se naposled rešila pravda mej kraljevima soprogo.

Na Bolgarskem je položaj prav žalosten. Denarja manjka kneževi vladi, dobiti ga pa ne morejo od nikoder. Bolgari so začeli agitovati v Macedoniji. To pa Madjarom ni po volji, zato je „Pester Lloyd“ svari, naj se nikar ne vpletajo v to vprašanje, ker bi se jim lahko dogodilo, da zgube še to, kar sedaj imajo. Drbljavi madjarski list je v svojem članku nehoče izdal, da kolovodje bolgarske politike hodijo po svoje instrukcije v Pešto in na Dunaj, in da se sploh na Bolgarskem nič ne zgodi, ne da bi o tem uže naprej vedeli Madjari. Nek angleški list piše, da je sigurno, da bodo v kratkem vse velevlasti priznale princa Ferdinanda knezom bolgarskim ter, da tudi Rusija in Francija odstopiti od svojih dosedanjih zahtev, ter se pridružiti drugim državam. Tako si žele Angleži rešiti to vprašanje. Drugo vprašanje je pa, bodo li Rusi hoteli ustreči tem željam. Zdi se da ne, kajti ruski listi v enomer trde, da Rusija lahko čaka; znamenje torej, da se noče nikakor udati.

Na Rumunskem so volilne borbe mej raznimi strankami zelo hude. Na politično površje se je prikazal zopet bivši ministerski-predsednik Bratiano, rumunski Hristić. Čudno je pa to, da je mož, ki je bil poprej tako močna podpora kraljeva, sedaj kliče narodu, da se mora osvoboditi hohenzollerske kraljeve rodbine. — Vest o obsodbi Trajana Dode na Ogerskem je rumunske politike silno razburila. „Adevrul“ piše, da so Madjari vrgli s tem rumunskemu narodu rokavico v lice, da pa Rumunci ne ostanejo dolžni odgovora.

Volilni boji začeli so tudi na Pruskem; vse stranke oglašajo proglose na narod, vabijo ljudstvo pod svojo zastavo. Govori se, da bodo v kratkem na svetlo dani zapiski pokojnega cesarja Friderika III. Te čertice so baje zelo zanimljive. Pokojni cesar je spisal svoje spomine, črtice in karakteristike slavnih državnikov, s katerimi je imel posla, izrazil je nadalje svoje nazore, kako je rešiti nekatera socialna in verska vprašanja. — Francozki listi prinašajo vesti, da je zdravje sedanjega nemškega cesarja Viljema II. zelo slabo. Cesarjeva bolezen v uhi je čedalje hujša, večkrat ga tudi zobje bole in mu ni mogoče po cele noči zatisniti očesa. Zdravniki mu neki odsvetujejo od name-njene poti na Dunaj in v Italijo.

V Dublinu na Irskem spoprijeli so se se bili te dni vojaki in sicer Irce z Skoti zaradi narodnosti. Bojujoče so morali z bajoneti razgnati. Bilo je 40 ranjenih, katere so odnesli v bolnico. Celo afero pa bode preiskavalo vojno sodišče. Iz tega vidimo, kako globoko se je moral zanetiti uže ta razpor mej Irce in Angleži,

kateri se pojavlja sedaj uže mej vojaki. Liberalni Angleži, ki bi radi ves svet osvobodili, ne vidijo suženstva v lastej deželi.

Domače vesti.

Slovenskim starišem. Vesti, katero smo objavili v zadnji številki našega lista o naši novejši šoli pri sv. Jakobu, dodajemo še enkrat zagotovilo, da se prvi razred ljudske šole in otroško zabavišče skoraj odpreta. — Doznajemo, da strašijo osobito nekateri italijanski učitelji in učiteljice slovenske roditelje s tem, da bodo morali plačati pet gold. globe, ako v pišejo svoje otroke v slovensko šolo. Vsakemu razumniku mora biti jasno, da to strašilo ni drugo, kakor nesramna agitacija nam nasprotnih krogov, kakoršnih smo, žal! uže navajeni. Kdor vam, rodoljubni roditelji, pripoveduje enake basni, recite mu v obraz, da nesramno laže!

Akoprav se odpre šola vsled nepričakovanih zaprek nekoliko kasneje, kakor smo se nadejali v početku, bodi v tolažbo starišem to, da otroci pri tem ne izgubijo prav nič, kajti izvrstne učiteljske sile bodo znale nadomestiti vse v kratkej dobi. — Ne dajte se zatorej strašiti!

Za spomenik pok. Lovra Žvaba daroval je odbor ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu iz svoje privatne blagajne 20 gl. Presrečna hvala!

Občinski svet tržaški ima jutri, 27. septembra, javno sejo z nastopnim dnevnim redom: 1. predlog glavnega ravnateljstva za javno dobrotvorenje za potrdilo stroškov o popravljanju ubožnice; 2. ponovljena prošnja inženirja L. F. Schmidta za podporo gledé zgradbe lokalne železnice Ronke-S. Jurij Nogarski, v spojenje železnice Trst-Opčine-Ipava-Gorica; 3. prošnja družbe C. Vallon i. dr. za spremembo pogojev o koncesiji železnice na železne žice; 4. prošnja za kasneje posojilo k osrednji zakladi, naslov III.; 5. prošnja Antona Toffolija za odstop nekoga zemljišča na prostoru pred Barkovljanskem pristaniščem, kjer namerava zgraditi kavarno in gostilno; 6. prošnja mestnega magistrata Rovinjskega za zagotovljenje medsobnega obstanja lastnega občinskega tajnika v tem slučaju, ako bi prosil za kakšno službo pri občini tržaške; 7. ponovljena prošnja prebivalcev Gropade in Padriča za ustanovljenje lastne šole za te kraje; 8. predlog šolskega odecka za podporo vodilnemu odseku izobraževalne šole za trgovske agente; 9. priobčevanje odgovora družva nabrežinskega vodovoda na zaključke občinskega sveta od dné 16. junija t. l. glede upeljavanja nabrežinske vođe v mestno klavnico; 10. prošnja za potrjenje stroškov za kidanje snega v zimi 1887/88; 11. prošnja za kasneje posojilo k točki V „lokalno redarstvo“, naslov XII, št. 4. popopališča; 12. isto k naslovu XV, št. 2, popopovalni stroški v zdravstvene svrhe; 13. predlog za sprejem prekračenja posojila in za novo posojilo k istej točki naslov III., št. 5, popopovalni stroški in plače mestne straže in 14. isto k točki: delovanje vojaštvu, naslov II., „za ustanovljanje“.

O dogodkih v deželnem zboru isterskem prinašajo razni dunajski listi, njim na čelu „N. Fr. Presse“ neresnične vesti, trdeč, da je imel deželni glavar gospod dr. Vidulich popolno pravo, ko je trdil, da je upravni jezik v deželnem zboru izključljivo italijanski. Naredba c. kr. namestništva v Trstu odgovorila je v tem obziru zadosti jasno, ali o tem dotični listi naviaše molčé. Tukajšnji nemški list je vsaj toliko pravičen, da ispravlja lažnjive vesti ter priznava, da se je uže od nek daj rabil v deželnem zboru isterskem hrvaški, odnosno slovenski jezik, toliko v razpravah, kolikor v interpelacijah. — Vemo tudi, da o enakih slučajih dotični predsednik nikdar ni našel vzroka ugovarjati in baš zaradi tega je sedanje postopanje g. Vidulich tako rekoč zagovetka v parlamentarnem živenuju. Stvar pa postane popolnoma jasna, ako pomislimo, da je g. deželni glavar izgubil svojo popularnost — da ne rečemo zaupanje stranke, predvideval je zatorej, da ne bo več potrjen deželni glavarjem in zato je mislil pridobiti si izgubljen tla s tem, da se stavi odločno na stran deželnozbornske večine in — galerije, da ga smatra javnost požrtvovalnim mučnikom. Kakor znano, vršila se je stvar takorekoč „po programu“, kajti bila je proračunena in zato je dal svojo ostavko, o kateri pa ni hotel spregovoriti v seji deželnega zbora.

Ukljub temu našel se bode malokateri, ki bi pretakal solze za odhajajočim deželnim glavarjem.

O vsej zanimljivej zadevi spregovorimo v kratkem nekoliko obširnejše.

Duhovske spremembe na Goriškem. Č. gosp. Janez Klobovs, kapelan v Šempasu, pojde za vikarja na Trnovo; č. g. Franc Razpet, kapelan v Kanalu, gré kot tak v Cerkno; na njegovo mesto pride č. g. Janez Vidmar, kapelan v Štanjelu; č. g. Anton Slokar, novomašnik, je dobil kapelanijo v Šempasu; novomašnik č. g. Janez Remec gré za kapelana v Podbrdo; č. g. Alojz Bratina pride kot kapelan iz Podbrda v Štanjel. Č. g. Angel Čargo, kapelan v Tolminu, postal je vikarij v Štržiščih, njemu naslednik bo novomašnik č. gosp. Janez Sedej.

Za nabavo zastave „Tržaškega bral-nega in podpornega društva“ so nadalje darovali nastopni rodoljubi izkazane prinese: Strubelj Mar., Višnjovec A., Bastole Fr., Sačer M. po 3 gl., Stepančič G., Sirk I., dr. Turk A., Kumar Marija, Kovačič Vincenca, Mazarol Marija, Mrakič Vek., Smrekar J. po 2 gl., Prinčič Kat., Černi Marija, Sremsik Katarina, Spacapan B., Černi F., Mušič Liza, Carmel Marija, F. Rus, Ambrošič J., Kljun Tereza po 1 gl., Marušič R. 20 kr., Samič Liza 50 kr., F. Turk 55 kr., Batista Marija 80 kr., Garbes A. 40 kr., Reichstädter E. 50 kr., Zastava 40 kr., čisti dohodek tombole gl. 7-37, Vodopivec M. 50 kr., Vodopivec Marija 50 kr., Sever V. 5 gl. — Daljne prinese sprejema z hvaležnostjo društveni odbor.

Konfiskacija. Št. 218 „Si. N.“ bila je zaplenena zaradi zadnjega odstavka v „Nedeljskem pismu“, v katerem je podlistkar kratko se bavil z dr. Binterjem v Kamniku. Štev. 219 ima 4 strani priloge.

Stritarjevih zbranih spisov izšel je 57. snopič. Vsebina: Zona. (Konec.) — Spomini. Stritarjevi zbrani spisi bodo završeni s 60. snopičem. Dasi so isti vsi uže dotiskani, počakati je še z izdavo poslednjega snopiča, ker se istemu razen kazala o vseh zvezkih doda še čestitega gospoda pisatelja slika v bakrorezu.

Stekli psi. V Klani se je pokazala steklina pri raznih pseh. Okrajno glavarstvo na Voloskem je odredilo zaradi tega potrebne korake.

Živinozdravnik in žendarm. „Soča“ prinaša v 38. št. nastopno, jako karakteristično vest: Lepa dogodbica se nam pripoveduje iz tolimskih hribov. V nekeji gorskeji vasi so pred kakimi tedni svinje obolevale in poginjevale. Županstvo naznani to okrajnemu glavarstvu s prošnjo, naj bi poslalo tja okrajnega živinozdravnika. A kaj ti pomaga živinozdravnik, ki ne umeje besedice slovenske? Slavno glavarstvo je tedaj prisiljeno, poslati z gospodom zdravnikom za tolmača c. kr. žendarma! Tujec, ki je videl slučajno korakiti varuha javnega miru z gospodom zdravnikom, je strmel in čudil se ter radovedno povpraševal, od kdaj je naše dobro ljudstvo tako uporno, da je treba iskati živinozdravniku oboroženega varuha. Ko je pa tuji gost zvedel, da mora c. kr. žendarm hoditi s zdravnikom le kot tolmač, je nejevoljno opomnil, da je to le na goriškem Primorskem med pohlevnimi Slovenci mogoče. Mi vprašamo c. kr. žendarmerijsko poveljništvo, ali je dovoljeno, rabiti c. kr. žendarme za take posle!? — (Radovedni smo, da-li se najde kdo, ki odgovori na to uganjko.)

Vodja goriške mestne deške šole je pobegnil, kakor pravijo v Italijo, ker ga e baje vojaška oblast ovadila nekoga nenaravnega pregresa. Mož je občeval v imenitne hiše; kot odgojitelj spremljal je včasih sinove bogatinov na njih potovanji. Njegova dosedanja usoda jako zanima neke Goriške kroge in govori se, da je dobil za beg več tisoč „na posodo“.

Poskušeno samoubojstvo. V gostilni Uršule Sveta v ulici del Ronco hotel se je zaklati z velikim nožem težak Lorene Trpin iz Gorice. Udarilo mu je namreč vino v glavo in nek preprij z svojo ženo ga je tako razjaril, da je hotel svoje življenje siloma končati. Prerezal si je trbuh ter odnesli so ga oblitega s krvjo v bolnico. Rana, katero si je prizadel sam, je sicer jako težka, vendar pa je nadeje da okreve.

Negode. Služabnica Ana Birza, stanujoča v ulici delle Acque št. 3 se je polila po nesreči z vrelo vodo. Opekla se je tako hudo, da so je morali odnesti v bolnico. — Dninar Henrik Paternolli, stanujoč v ulici della Pietà h. št. 13 padel je na ulici tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo. Odpravili so i njega v bolnico

Sodnijsko. Služabnica Eliza Barth iz Stajerske je ukradla v hôtelu de la Ville perila v vrednosti gl. 226-80 kr. Obsodilo jo je deželno sodišče na 3mesečni zapor. — Težak Jakob Hrovatin iz Opčine razgrajal je pijan v ribarnici ter prevrnil M. Juriskovič košaro z 80 jajci. Razgrajalca so zaprli ter ga prijavili sodnji zaradi poškodovanja tuje lastnine iz hudo-bije. — 15letnega učenca Franjo Luksia iz Rudolfovega je zasačil njegov gospodar, trgovec Beehik v ulici Barriera vecchia, ko mu je ukradel 1 gl. Oddal ga je oblast-niji, kjer je obstal, da je ukradel svojemu gospodarju uže 40 gl. — Težak Anton Moresciutti je dobil zaradi hudodelstva tatvine 1mesečni zapor. — Dinar Mate Uršič iz Slapa pri Ipavi je obsojen zaradi istega hudodelstva na 15 mesečno ječo. — 29letni Herman Eichel iz Prusije je dobil zaradi hudodelstva goljufije in tatvine 4mesečni zapor.

O pomnoženju prebivalstva. Najhitreje v Evropi množi se prebivalstvo na Nemškem, zategadelj nahajamo Nemce po vsem svetu razkropljene. Preračunilo se je, da bode do leta 1890, narastlo število prebivalcev v Nemčiji na 55 do 60 milijonov. Od leta 1815. do 1885. pomnožilo se je prebivalstvo Nemčije od 24 na 47 milijonov duš. Vojakov tedaj Nemcem ne bode zmanjkalo. Ravno nasprotno godi se na Francoskem. Kakor so zračunali, rodi se na Nemškem vsako leto preko 400.000 otrok več nego na Francoskem če tudi jih mnogo nedorastlih umre, razvidi se, da mora Nemčija zaradi prežive-nja take obilice neproduktivnih osov v gmotnem stanju zaostajati za Francosko, kjer se blagostanje navzlic ogromnih davkov tako množi, da znaša letni prihranek, kakor se ceni, 2 milijardi!

Listnica uredništva.

G. A. R. Piazza Dogana, Trst Sprejmemo. Hvala!

Oglas.

Ker letos ne bode o sv. Mihelu navadnega sejma za lesene posode, priporočam podpisana tvrdka vsm dotičnim, ki enakih potrebujejo, bogato svojo zalogo

posod za vino

kakor: brente čebre, kadi in drugo orodje pod jako umestnimi cenami. Blago je dobrega, domačega proizvoda.

M. Krže

Trst, Piazza S. Giovanni, št. 1.

Oglas.

V ulici Acquedotto št. 4 odpre se nova trgovina z svežim sadjem, zelenjavo, Marijinem cvetjem, ribami za akvarije, konzervami za hrano, kitajskim čajem, angleškimi biskoti, pravim jamajskim rumom in južnim vočjem po jako nizkih cenah ter se ob enem jamči za pristnost blaga. — Na vslogo p. n. občinstva je poseben težak, ki dostavlja nakupljene stvari na stanovanje.

KMETIJSKO BERILO

prodaja

TISKARNA DOLENC

v Trstu

mehko vezano po 50, trdo po 70 kr. komad. Z pošto 5 kr. več.

Gorsko maslo, 1 kg.	85 kr.
" " " " " " " "	franko . 4 f. 25 kr.
Namizno " " " " " " " "	95 "
Ovčji sir " " " " " " " "	60 "
" " " " " " " " " "	franko . 3 f. 10 "
Radgorski sir od piva 50 kom.	90 "

F. R. HEGRAT
Frenštät pod Radhoštem Moravska.

FILIJALKA V TRSTU
c. kr. priv. avstr.
KREDITN. ZAVODA
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 1/2%	30-dnevni odkaz 2%
8- " " " " " "	3-mesečni " " " "
30- " " " " " "	6- " " " " " "
	2 1/2%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 20. februarja, 20. aprila, in 20. julija.

Okrožni oddel.
V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Avad, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano in Solnograd — brez troškov.

Kupnja in prodaja
vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predjumi.
Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti 5 1/2% letnih obrestih do 1000 gl., za večje svote po pogodbi.

Uložki v pohranu.
Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 9. marcija 1888. 48--16

SUKNO

razpisija za gotov denar ali po postnem povzetju po zelo nizkih cenah in sicer

samo dobre vrste:

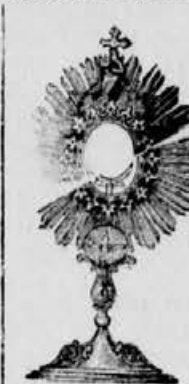
3-10 m, cela obleka, samo f. 3.50	boljše, 4.90
3-10 " " " " " "	fino " 8. —
3-10 " " " " " "	10 " 10. —
3-10 " " " " " "	12 " 12. —
2-10 " " " " " "	14 " 14. —
2-10 " " " " " "	16 " 16. —
3-10 " " " " " "	18 " 18. —
3-10 " " " " " "	20 " 20. —

črna sal. obleka " 10. —
Kar ni komu všeč, se lahko vrne
Uzoreci franko. — Naslov:
Tuchfabrikslager
FRIEDRICH BRUNNER
Na drobnu. — Barva in Na debelo.
Op. Uzorci za gospodo krojače
od nefrankovani.

Teodor Slabanja
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

se priporočam velečastiti duhovščini za izdelovanje cerkvenih potrebščin najnovejše oblike namreč: —12—5
Monštranc, kelihov, ciborijev, svetilnic, svečnikov, itd. itd.
po najnižji ceni.
Tudi se pri njem stara cerkvena priprava v ognju pozlati, posrebrni in popravi.
Na blagovoljna vprašanja bode radovoljno odgovarjal.

Pošilja vsako blago dobro shranjeno in poštne prosto.
Staro orodje naj se pošilja v po-pravljanje nefrankirano.

Rajžev skrob (štirka)
tovarne na Reki
(z boletu in brez nje)

zagotovljen, prost vseh tujih snovij, zaradi tega se lahko upotreblja brez strahu v hranilno sredstvo. Kar se tiče kakovosti kakor tudi cene, ne boji se nobene konkurence, o čemer se lahko prepriča vsak, ako kupi z malimi novc malo škatljico.

Dobiva se v zalogi via Carintia N. 22 v Trsti

in pri Ferd. Cuma, Via Cavana — Peter Grassi, Via Economo 5 — M. Gregorich, Via Riborgo 2 — G. Godnig, Piazza Barriera — A. Godnig, Via Barriera vecchia 31 — Q. Hellriegel, Via Sette fontane — G. A. Ongaro, Piazza Squero vecchio — A. Mac-carri e C., Via Malcantone 1 — A. Maldini Via San Sebastiano 1 — V. Millonig, Via Ghega N. 4 — Antonio Paporotti, Via Sant' Antonio 4 — G. Paternost, Via Bastione 2 — Tauer e Pirich Via Stradon — A. Sciolis, Via Barriera 3 — G. Sguezzi, Via Barriera 17 — F. Tranquillini Prodajalnica — E. Trevisani, Via Acquedotto 1 Via Caserma — B. Urizio, Via Acquedotto — V. Visnovich, Via Solitario 21 — A. Zelen, Via della Caserma 1.

Pivovarna „Farrach“ pri Gradcu

Pivo Farrach, katero je uže od davna priljubena pri občinstvu, našlo je enak dober vspeh tudi pri našem občinstvu, odkar je vpeljavno v Trst.

Izvrstno to pivo se toči v raznih pivarnah in gostilnah; dobi se v steklenicah in iz soda ter se naročuje pri glavnem zastopu pivovarne «Deposito di Birra di Farrach» v Trstu, Barriera vecchia, h. št. 5, scala d'oro. Telefon št. 275.

Glavni zastopnik Izidor Jelenko v Trstu.

Relno! Neverjetno po ceni!
JESENSKE IN ZIMSKE OBLEKE.
Za Moške.

Naznaniti treba širokost prsij ter vnanjo in notranjo dolgot hlašč.

1 fina obleka iz češljanega sukna	gl. 18.—
1 " " " " " "	13.—
1 " " " " " "	13.—
1 " " " " " "	18.—
1 " " " " " "	14.—
1 Menčikof za popotovanje	4 50
1 lovska suknja iz valjanega sukna	6 50

Za dečke od 9 do 15 let.

Naznaniti treba širokost prsij ter vnanjo in notranjo dolgot hlašč.

1 fina obleka iz češljanega sukna	13.—
1 " " " " " "	10 50
1 Wawes-Menčikof z kapuco	9.—
1 W wes-Menčikof z kapuco iz valjenega sukna	8.—

Za dečo od 2 do 8 let.

Prosimo, da se pove starost.

1 fini jesenski kostum iz sukna	6.—
1 belgijski " " " " " "	4.—
1 Wawes-plašček z kapuco	5.50
1 " " " " " "	4.50

Vsakovrstne suknene hlače od for. 4.— do for 7.—
Obleke in perilo za delalce po neverjetno nizki cen — Uniforme za druž-tva napravijo se naglo in prav cenó Kostumi za otroke iz bombaža od 2 gl. dalje

Razpošiljatev: Wien, II., Kraftgasse 3, Th. 5
proti poštu in povz-tju. Kar se komu ne dopade, vzeme se 2 dni po sprejemu nazaj.

Najcenejši izvor za kupovanje za zimsko sezijo in Božič!

J. & S. Kessler v Brnu,
Ferdinandove ulice št. 7 sn.,
razpošiljata po poštne povzetju:

10 metrov zimskega lodna za ženske oblike, dvojne širokosti	gid 5 50
10 metrov Vallerie-fianele za ženske obleke, najnovejši uzorec	gid 4.—
10 metrov kalmuka, težke baže, najnovejši uzorec	gid 2 70.
10 metrov barhanta za obleke, težke baže, najnovejši uzorec	gid 3.—
10 metrov blaga za ponočne suknje, križastega, najnovejši uzorec	gid 2 50
29 vatov Prostejevskega barhanta, moder in rujav gl. 5 bel in rud-6	gid 6.—
3.10 metra blaga za moške obleke za zimo Ia, gid. 5.50 IIa	gid 3 50
2.10 metra blaga za zimske suknje, modnega, Ia, gid 10.—, IIa.	gid 6.—
2.10 metra blaga za ogrtače, modnega.	gid 6.—
6. kap iz pliša za gospode in dečke	gid. 1.50
1. zimska posteljna odeja iz Roug, kompletan	gid 7.—
1. zabraka, 190 cm dolga, 130 cm, široka, 15 žolta gid 250. IIa siva	gid. 1.50
1. Angora-ogrinjalo, za zimo 1/4, Ia, gid. 6.—, IIa	gid. 2.80
1. ženski jopič iz ovčje volne, (Jersey, vseh modne barve Ia, gl. 3, II	gid. 1.50
3 krili iz klobučine, bogato tumburirani, cud-či sivi in rujavi	gid. 3.—
6 parov zimskih nogovic, pl-tenih, v vseh barvan, progastih	gid. 1.50
1 platnena rjuha, 2 metra dolga, brez šiva	gid. 1.50
10 metrov posebne preproge, težke baže	gid. 3 50
1 moška srajca bela i barvasta, Ia gid. 1.80, IIa.	gid 1.20
3 delavske srajce iz teškega osov rda	gid. 2.—
3 pare gač iz barhanta, platna Ia, gid. 2 50, IIa.	gid. 1 80
9 parov zimskih kratkih nogovic, plitenih, v vseh barvah	gid. 1.10
6 ženskih srajc iz modnega platna ali šifona, Ia gid. 5.—, IIa	gid. 3.25
3 nočni korseti iz šifona, vezani Ia, gid 4.—, IIa.	gid 1 80
1 sastor iz jute, moški naris, Ia, gid. 3 50, IIa.	gid. 2.30
1. garnitura pregrinjaj, 1 prt in 2 post, preg., iz ripsa gid 450, iz jut	gid. 3 50
29 vatlov domačega platna, teške baže, 1/4, gid. 5.50, 1/2	gid. 4 20
29 vatlov oksforda, najnovejši naris	gid. 4 50
29 vatlov kanafasa, najnovejši naris, najboljše baže	gid 6.—
3 prt. vseh barv, 1/4 gid 2.—, 1/2	gid 1

Uzorci zastoj in franko.

Najboljša in najcenejša angležka
ura v remontoirnej obliki z nihalom!
Unicum sedajnosti!

Samo 4 gl. namesto 15 gl. 10 letna garancija da se kazalo sveti in 2 letna garancija, da ide ura točno.

Ta ura, ki je odlikovana z 9 zlatimi, srebrnimi in mēdnimi kolaj-nami je v okvirju iz Cuivrepol-zlate kovina po gore stoječem načrtu ter ima patentovano ploščato stekleno kazalo, katero ima čudovato lastnost, da se v temnej noči samo ob sebi

sveti kakor mesečni žarki.

Razun tega ima budilni zvonček, ki se more staviti na kateri koli čas, z broncirana težala in, ker je cena, vključljivo odprave v lesenih zabojih, stavljena samo na štiri goldinarje, more si vsakto kupiti tako izvrstno, trpežno uro, ki je prava dika vsakemu stanovanju. Pošilja se proti gotovem denarju ali proti poštne povzetju.

Exporthaus „zur Kaiserin Maria Theresia“, Wien.
III. Bezirk, Krieglergasse II, Parterre Thür 5.